

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2023 YILI BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ VE ETKİLERİNİN AZALTILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK KAPSAMINDA PROGRAMLI TEFTİŞ

(Nisan, 2024)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın çalışma hayatı ile ilgili maddeleri kapsamında çalışma hayatını düzenleyici, işçi - işveren ilişkilerinde çalışma barışının sağlanmasını kolaylaştırıcı ve koruyucu tedbirler alınmasından sorumlu olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı insana yakışır, yeşil ve dijital dönüşümünü tamamlamış güvenli bir iş ortamında tam istihdam ile sürdürülebilir kalkınmayı sağlamış müreffeh bir Türkiye vizyonu çerçevesindeki temel misyonu; çalışan sağlığını, güvenliğini ve refahını esas alarak; çalışma barışı ve düzenini, etkin bir sosyal güvenlik sistemini sağlamak; tam istihdamı destekleyici ulusal ve uluslararası etkin bir işgücü piyasası oluşturmak ve denetlemek, yabancı ülkelerdeki Türk toplumunun çalışma ve sosyal güvenlik alanlarındaki hak ve menfaatlerini korumak ve çalışma yaşamına ilişkin veriye dayalı politikaları geliştirmek ve uygulamaktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliğini sağlayacak tedbirlerin uygulanmasının izlenmesi ve çalışma hayatının denetlenmesi ile ilgili görevleri, 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık merkez teşkilatında yer alan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtildiği üzere Bakanlığın görev alanına giren faaliyet ve işlemlerle ilgili teftiş, inceleme ve soruşturmaları yürütmek, gerekli önlemleri almak veya aldırarak, çalışma hayatı ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuatın uygulanmasını izlemek, mevzuat çalışmaları yapmak, teftiş ve denetimler sonucunda mevzuatın aksayan yönleri, uygulanabilirliği, sektörel düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken önlemleri belirlemek; çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışı istihdam, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak; çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak çalışan, işveren ve bunların temsilcilerinden oluşan çalışma hayatının tüm sosyal taraflarını kapsayan yenilikçi, şeffaf ve mesleki etik değerlere bağlı ve önleyici bir anlayış içerisinde yürütülen iş teftişi faaliyetlerindeki temel amaç; çalışanların çalışma ortam ve koşullarının iyileştirilmesi, bireysel ve toplu iş uyuşmazlıklarının en düşük seviyeye indirilerek çalışma barışının tesis edilmesi olup bu süreçte sosyal diyalog mekanizmalarının etkin bir şekilde işletilmesi ve rehberliğin esas alınması öncelikli politika olarak benimsenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Önleyici yaklaşımla belirlenen risklere yönelik işyerlerinin mevzuata uyumunun kalıcı ve sistematik bir şekilde sağlanmasına, güçlü bir güvenlik kültürü geliştirmek üzere sektörle yakın iş birliği içinde risklerin kaynağında önlenmesine, sektöre tavsiye ve rehberlik sağlanması yoluyla işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden var olabilecek tehlike ve risklerin azaltılması ile taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunulması amaçlanarak yürütülen programlı teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2023 yılında yürütülen programlı teftişlerin uygulama esaslarının belirlenmesi ile yürütülmesinde, Genel Değerlendirme Raporunun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, bu raporun ülkemiz ve çalışma hayatı için yararlı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
BAŞKAN SUNUŞU.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ixx
I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER.....	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ	1
3. TEFTİŞİN AMACI.....	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER.....	2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ	3
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER.....	3
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	8
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER.....	8
II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	15
1. HAZIRLIK AŞAMASI.....	15
2. TEFTİŞ AŞAMASI	15
3. İSTATİSTİKLER	16
3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler.....	16
3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler	18
3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler	19
3.3.1. Genel İstatistikler.....	19
3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler	21

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR.....	30
IV. BÖLÜM SONUÇ.....	37
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	37
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	39
3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ	39
KAYNAKÇA.....	41

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

BEKRA	Büyük Endüstriyel Kaza Risklerinin Azaltılması
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil I-1: Asetilen Üretimi Akış Şeması.	10
Şekil I-2: Yüzdürme Cam İmalat Akış Şeması	14
Şekil I-3: Cam Ambalaj İmalat Akış Şeması	14
Şekil II-1: Çalışanların Cinsiyete Göre Yüzdesel Dağılımı	19
Şekil II-2: İlk Aşamada Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Mevzuat Bazında Dağılımı.....	22
Şekil II-3: İyileştirme Oranı En Yüksek Mevzuata Aykırılıkların Mevzuat Bazında Dağılımı.....	23
Şekil II-4: Mevzuata Aykırılıkların Konu Bazında Dağılımı.....	27
Şekil II-5: İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılıkların Konu Bazında Dağılımı	29

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLULAR LİSTESİ

Tablo I-1: Çalışma Takvimi.....	3
Tablo I-2: İşyerlerinin Faaliyet Alanları.....	4
Tablo II-1: Teftiş Yapılan İllerdeki Toplam İşyeri Ve Çalışan Sayılarına İlişkin Bilgiler	16
Tablo II-2: Teftişler Sonucu Ulaşılan Çalışanlara İlişkin Bilgiler.....	19
Tablo II-3: Teftiş Yapılan İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Giderilme Oranları	20
Tablo II-4: Teftiş Yapılan İşyerlerinden Mevzuata Aykırılıkların Tamamını Giderenlerin Oranı	20
Tablo II-5: İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yasa Ve Yönetmelik Bazında Değerlendirilmesi	21
Tablo II-6: Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası.....	23
Tablo II-7: İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Değerlendirilmesi	24
Tablo II-8: İşyerlerinde İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Yüzdesel Olarak Değerlendirilmesi.....	25
Tablo II-9: İşyerlerinde Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Yüzdesel Olarak Değerlendirilmesi.....	27

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

2023 Yılı Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftiş

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

İşyerlerinde, gerek üretimde kullanılan gerekse nihai ürün olarak elde edilen kimyasal maddelerin özellikleri dikkate alındığında bu kimyasal maddelerin bazıları veya tamamı tehlikeli madde olarak sınıflandırılmaktadır. Tehlikeli madde, insan sağlığına, çevreye zarar verebilecek herhangi bir kimyasal, radyoaktif, patlayıcı, yanıcı, korozif, toksik, enfekte edici veya iritatan madde gibi maddelerdir. Tehlikeli maddeler kullanım yerine veya kullanım amacına bağlı olarak farklı özelliklere sahip olabilirler. Örneğin, kimyasal maddeler solunum yolu, deri yolu veya ağız yoluyla vücuda girebilir ve ciddi sağlık sorunlarına yol açabilirken, patlayıcı maddeler şiddetli patlamalara sebep olabilir. Bu nedenle tehlikeli maddelerin taşınması, depolanması ve kullanılması sıkı bir şekilde düzenlenmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır. Tehlikeli maddelerin çevreye ve çalışan sağlığına zarar verme potansiyeli bulunması sebebiyle, işverenler bu kimyasal maddelerin kullanımında alınması gerekli tedbirlere özel önem vermelidir.

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik'te büyük endüstriyel kazaları önlenmesi, önlem alınmış olsa dahi gerçekleşmesi durumunda etkilerinin azaltılması ile ilgili olarak işverenler tarafından yerine getirilmesi gereken hükümler belirtilmiştir. Yönetmelikte, endüstriyel alanda gerçekleşebilecek tehlikeli maddelerden kaynaklı kazaların önlenmesi için bir dizi kurallar belirtilmiş ve uyulması gerekli güvenlik tedbirleri açıklanmıştır. Kuruluşlarca Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik'te belirtilen güvenlik önlemlerinin yerine getirilip getirilmediğini incelemek ve denetlemek amacıyla teftiş programı hazırlanmıştır. Teftiş programı, ilgili yönetmelik ekinde belirtilen sınır değerlere eşit ve üzerindeki miktarlarda tehlikeli maddeleri bulunduran, bulundurması muhtemel olan veya kuruluş içerisindeki endüstriyel bir kimyasal prosesin kontrol kaybı esnasında bu miktarlarda tehlikeli madde oluşması beklenen üst seviyeli kuruluşlara uygulanmıştır.

Üst seviyeli kuruluş, Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Ek-1'in Notlar bölümünün 4 üncü maddesinde tanımlanan toplama kuralı dikkate alınmak şartıyla Ek-1 Bölüm 1 ve Bölüm 2'de verilen tehlikeli madde listelerinde, Sütun 3'teki eşik değerlere eşit

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

veya üzerindeki miktarlarda tehlikeli madde bulunduran veya bulundurması muhtemel kuruluşu ifade etmektedir.

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmeliğin 18. Maddesi'nde denetim programının, üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.

Teftiş programı, sektör ayrımı olmaksızın ilgili yönetmelikte belirtilen sınır değerlerin üzerinde tehlikeli madde bulundurduğu bildirilen kuruluşlar için hazırlanmış ve 2023 yılı için uygulanmıştır.

3. TEFTİŞİN AMACI

Programlı teftişin amacı, işyerlerinde çalışanların sağlık ve güvenliğinin işverenlerce sağlanması adına işverenlerin, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yasal yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini ve gerekli önlemleri alıp almadıklarını teftiş etmektir.

Ayrıca;

- Denetimlerde bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşım benimsenerek işyerlerinde çalışanların ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilgi sahibi olmasını ve farkındalık oluşmasını sağlamak,
 - Sektördeki işverenlerin ve çalışanların oluşabilecek tehlikelere karşı duyarlılıklarını arttırmak,
 - Çalışma şartlarının iyileştirilmesi ile güvenlik kültürünün sağlanmasına katkıda bulunmak
- amaçlarıyla programlı teftişlerin yapılması planlanmıştır.

Teftişler 2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftişe İlişkin Uygulama Esasları uyarınca gerçekleştirilmiştir.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftiş; Adana Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığında görevli 14 İş Müfettişi, Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığında görevli 29 İş Müfettişi, Bursa Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığında görevli 9 İş Müfettişi, İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığında görevli 6 İş Müfettişi, İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığında görevli 27 İş Müfettişi olmak üzere toplam 85 İş Müfettişi tarafından uygulanmıştır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

2023 Yılı Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftişinin çalışma takvimi Tablo I-1' de verilmiştir.

Tablo I-1: Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması <ul style="list-style-type: none">ToplantılarBilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak -Temmuz 2023 Ocak -Temmuz 2023
Teftiş Aşaması <ul style="list-style-type: none">Teftişlerin yürütülmesiRaporların yazımı	Temmuz-Aralık 2023 Temmuz-Aralık 2023
Analiz ve Değerlendirme <ul style="list-style-type: none">Değerlendirme toplantıları ve istatistiklerin analizi	Ocak-Şubat 2024
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Mart-Nisan 2024

Teftişler 2023 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Temmuz-Ağustos, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık olmak üzere toplamda 3 dönem olacak şekilde yürütülmüştür. Teftişler, ilgili dönem içerisinde tamamlanması esas olmak üzere iki aşamalı olarak planlanmıştır.

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş kapsamında Adana, Afyonkarahisar, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Batman, Bilecik, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Niğde, Ordu, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Van, Yalova, Zonguldak olmak üzere toplam 54 ilde teftiş gerçekleştirilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Programlı teftiş kapsamında denetimi yapılan başlıca sektörlere ait NACE kodları ve bu kodlara ait tanımlar (faaliyet alanları) aşağıda yer alan Tablo I-2' de verilmiştir.

Tablo I-2: İşyerlerinin Faaliyet Alanları

NACE KODU	FAALİYET ALANI
07.29.01	Altın, gümüş, platin gibi değerli metal madenciliği
16.21.02	Sıkıştırılmış lif, tahta ve tabakalardan kontrplak, mdf, sunta, vb. levha imalatı
19.20.15	Petrol türevi yakıtların, petrol gazları ve diğer hidrokarbonların imalatı
20.12.01	Boya maddeleri ve pigment imalatı (birincil formda veya konsantre olarak herhangi bir kaynaktan) (hazır boyalar hariç)
20.13.03	Sülfidler (sülfürler), sülfatlar, fosfinatlar, fosfonatlar, fosfatlar ve nitratların imalatı (şap dahil)
20.13.04	Karbonatların imalatı (sodyum, kalsiyum ve diğerleri) (çamaşır sodası dahil)
20.13.07	Diğer metal tuzları ve temel inorganik kimyasalların imalatı (izotoplar ve bunların bileşikleri, oksometalik/peroksometalik asitlerin tuzları, siyanürler, boratlar, hidrojen peroksit, kükürt, kavrulmuş demir piritler, piezo-elektrik kuvarı vb.)
20.13.90	Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal elementler, inorganik asitler ve bileşiklerin imalatı
20.14.01	Temel organik kimyasalların imalatı (hidrokarbonlar, alkoller, asitler, aldehitler, ketonlar, sentetik gliserin, azot fonksiyonlu bileşikler vb.) (etil alkol, sitrik asit dahil)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE KODU

FAALİYET ALANI

20.14.05	Tabii reçine ve türevleri, kolofanlar, kolofanın modifikasyon ve esterifikasyon ürünleri, çam terebentin ve çam terebentin esansları ile doğal zambak imalatı
20.15.01	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
20.16.03	Birincil formda polimerlerin imalatı (etilen, propilen, stiren, vinil klorür, vinil asetat, vinil esterleri, akrilik vb. polimerleri ile sertleştirilmiş proteinler, doğal kauçuğun kimyasal türevleri dahil)
20.30.11	Boya ve vernikler, akrilik ve vinil polimer esaslı olanların (sulu ortamda dağılanlar, çözülenler ve çözümleniler) imalatı
20.30.13	Diğer boya, vernik ve ilgili ürünlerin imalatı (renk ayarlayıcılar, matbaa mürekkepleri, solventler, incelticiler (tiner))
20.41.04	Sabun, yıkama ve temizleme müstahzarları (deterjanlar) ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar imalatı (kişisel bakım için olanlar ile ovalama toz ve kremleri hariç)
20.41.06	Cila, krem ve ovalama krem ve tozlarının imalatı (ayakkabı, mobilya, yer döşemesi, kaporta, cam, metal vb. için)
20.51.22	Hazır patlayıcılar, emniyet fitilleri, çarpma kapsülleri, infilak fitilleri, ateşleyiciler, dinamit, elektrikli kapsüller, havai fişekler, sis işaretleri,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE KODU

FAALİYET ALANI

	işaret fişekleri, vb. patlayıcı veya piroteknik malzeme imalatı (barut hariç)
20.52.05	Tutkal imalatı (kazein esaslı, hayvansal esaslı, nişasta esaslı, kauçuk esaslı, plastik esaslı, polimer esaslı vb. olanlar)
20.59.12	Kimyasal olarak değiştirilmiş veya yenilemeyen hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve yağ karışımlarının imalatı (linoksin, teknik ve sanayi amaçlı bitkisel sabit sıvı yağlar, sanayide kullanılan sıvı yağlar, vb.)
20.60.02	Sentetik filament ipliği ve sentetik monofilamentlerin, şeritlerin ve benzerlerinin imalatı (poliamidden ve polyesterden yüksek mukavemetli filament iplikler dahil) (bükülü, katlı ve tekstürize olanlar hariç)
22.11.18	Kauçuktan dış lastik imalatı (motosikletler, bisikletler, otomobiller, otobüsler, kamyonlar, hava taşıtları, traktörler ve diğer araç ve donanımlar için) (dolgu veya alçak basınçlı lastikler dahil)
22.29.90	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer plastik ürünlerin imalatı
23.11.01	Levha veya tabaka halinde düz cam imalatı (telli, buzlu cam, renkli veya boyalı düz cam dahil) (dökülmüş, haddelenmiş, çekilmiş, üflenmiş, float, yüzeyi parlatılmış veya cilalanmış ancak başka şekilde işlenmemiş olanlar)
23.13.01	Camdan şişe, kavanoz ve diğer muhafaza kapları, bardaklar, termos ve diğer vakumlu kapların camdan yapılmış iç yüzeyleri ile camdan sofraya ve mutfak eşyaları imalatı (ampuller hariç)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

NACE KODU	FAALİYET ALANI
24.10.03	Demir ve çelikten sıcak veya soğuk çekilmiş yassı hadde ürünleri imalatı (demir veya çelik alaşımlı levha, şerit, sac, tenke sac, vb. dâhil)
25.40.03	Bomba, füze ve benzeri savaş gereçleri, fişekler, diğer mermi ve mühimmatlar ile bunların parçalarının imalatı
29.32.22	Motorlu kara taşıtları için koltuk imalatı (demiryolu ve havayolu için olanlar hariç)
35.11.19	Elektrik enerjisi üretimi
46.71.01	Sıvı yakıtlar ve bunlarla ilgili ürünlerin toptan ticareti (ham petrol, ham yağ, mazot, benzin, biodizel, fuel oil, gaz yağı, madeni yağlar, gres yağları vb.)
46.71.03	Gazlı yakıtlar ve bunlarla ilgili ürünlerin toptan ticareti (LPG (bütan ve propan), tüpgaz, doğalgaz (LNG, CNG) vb. dahil, şebeke üzerinden yapılanlar hariç)
47.30.02	Belirli bir mala tahsis edilmiş mağazalarda motorlu kara taşıtları için yağlama ve soğutma ürünlerinin perakende ticareti (madeni yağ, antifriz vb.)
52.10.04	Petrol, petrol ürünleri, kimyasallar, gaz, vb. depolama ve antrepoculuk faaliyetleri
52.10.05	Dökme sıvı depolama ve antrepoculuk faaliyetleri (yağ, şarap vb. dâhil; petrol, petrol ürünleri, kimyasallar, gaz vb. hariç)
52.10.90	Diğer depolama ve antrepoculuk faaliyetleri (frigorifik depolar ile hububat, kimyasallar, dökme sıvı ve gaz depolama faaliyetleri hariç)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Bildirim Sisteminde (BEKRA) Üst Seviyeli Kuruluş olarak beyan edilen işyerlerinde, 2023 Yılı Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftiş gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen teftişlerde Makam' ın 16.01.2023 tarih 215823 sayılı Olur' u doğrultusunda düzenlenen uygulama esasları dikkate alınmıştır.

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Ek1'in Bölüm 1 ve Bölüm 2'sinde belirtilen sınır değerlere eşit veya üzerindeki miktarlarda olmak üzere; Bölüm 1 ve Bölüm 2'ye konu olan tehlikeli maddeleri bulduran, buldurması muhtemel olan veya içerisindeki endüstriyel bir kimyasal prosesin kontrol kaybı esnasında bu miktarlarda tehlikeli madde oluşması beklenen, üst seviyeli kuruluşlardan bir önceki takvim yılında teftişi yapılmamış olanların tamamı teftiş programına alınmıştır.

Teftişe alınan işyeri listesi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı BEKRA sistemi dikkate alınarak oluşturulmuş olup bu sistemin işveren beyanı üzerine oluşturulduğu dikkate alındığından iş teftiş otomasyon sisteminde kapalı görünen işyerleri de teftiş programına alınmıştır.

Ağırlıklı olarak rafineriler, boya üretim tesisleri, altın madenleri, kimyasal madde depoları, sünger üretim tesisleri, akaryakıt ve LPG depolama ve dolum tesisleri, antrepolar, gübre fabrikaları, tutkal üretim tesisleri, zirai ilaç üretim tesisleri ve termik santral işyerlerinin denetimi yapılmıştır.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Başkanlığımızca 2022 yılında kurum resmi internet sitesinde yayımlanan "2021 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi Genel Değerlendirme Raporu'nda", söz konusu programlı teftiş kapsamında denetimi yapılan ve aşağıda isimleri sıralanmış olan sektörlerde yapılan işlere ait üretim akış şemaları yer almaktadır.

1. Değerli metaller: altın, gümüş, platin madenciliği
2. Petrol ürünlerinin rafine edilmesi
3. Sanayi gazları imalatı
4. Bileşik azotlu ürünlerin (Amonyak) imalatı
5. Gübre imalatı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

6. Poliüretan (Sünger) imalatı
7. Boya imalatı
8. Toz deterjan imalatı
9. Tutkal imalatı
10. Kauçuktan dış lastik imalatı
11. Demir çelik ürünleri imalatı
12. Termik santralde elektrik enerjisi üretimi
13. Akaryakıt depolanması ve toptan ticareti
14. LPG depolanması ve toptan ticareti

Söz konusu sektörlerde 2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftiş kapsamında da teftiş yapıldığından üretim akış şemaları belirtilmemiştir. Ancak bu sektörlerle ilaveten 2023 yılında programlı teftiş kapsamına alınan selülozik vernik imalatı, asetilen gazı üretimi ve dolumu, zirai ilaç imalatı, patlayıcı madde ve piroteknik mamullerin imalatı, düz cam imalatı, cam ambalaj ürünleri imalatı sektörlerine üretim akışları aşağıda açıklanmıştır.

1- Selülozik Vernik İmalatı

Nitroselüloz, selülozun bir nitrik asit ve sülfirik asit karışımına maruz bırakılarak nitratlanmasıyla oluşan yanıcı bileşiktir. Alkollü nitroselüloz ise bir bulamaç oluşturmak için etanol veya başka bir çözücü ile karıştırılmış beyaz bir katı olarak görünür. Alkollü nitroselüloz 25%'e eşit veya daha fazla oranda izozopropil alkol içerir, çok kolay alevlenir katı olarak tanımlanır, duyarsızlaştırılmış, sağırlandırılmış, plastifiye edilmiş patlayıcı madde olarak da tanımlanabilir. Selülozik vernik yapımında genellikle reçine formunda olan ve dayanımlı karton (kraft) torbalar içinde saklanan izozopropil alkol emdirilmiş nitroselüloz kullanılır. Reçine formundaki izozopropil emdirilmiş nitroselüloz ile uygun organik çözücüler reçeteye göre belirli oranlarda kesikli reaktörler içinde işleme tabi tutulur, reaktörde oluşan yarı katı karışımın filtrelenmesi sonucunda sıvı formda selülozik vernik elde edilir.

Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük'ün "Patlayıcı maddelerin sınıflandırılması" başlıklı 2 nci maddesinde; "Bu Tüzük kapsamına giren patlayıcı maddeler aşağıdaki biçimde sınıflandırılır. Güvenliksiz patlayıcı maddeler: ısıya, sürtünmeye ve darbeye karşı çok duyarlı olan nitrogliserin, sağırlandırılmış (plastifiye edilmiş) olanlar

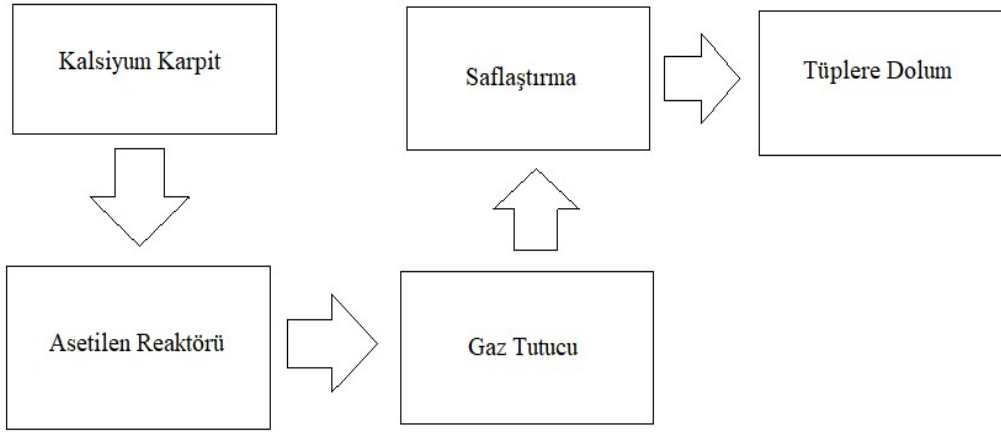

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

dışında kalan % 12.6 (yüzde oniki nokta altı) ve daha fazla azot içeren ve % 25 (yüzde yirmi beş) den az oranda su veya alkolle ıslatılmış olan nitroselüloz, trinitrotoluen ve dinamit gibi maddeler” şeklinde düzenlenmiştir. Sonuç olarak 25%'e eşit veya daha fazla oranda izozopropil alkol içeren alkollü nitroselüloz Tüzük kapsamındaki güvenliksiz patlayıcı maddelerden değildir.

2- Asetilen Gazı Üretimi ve Dolumu

Asetilen gazı üretimi Şekil I-1 de gösterilmiş olan aşamaları içermektedir.

Şekil I-1: Asetilen Üretimi Akış Şeması

3- Zirai İlaç İmalatı

Zirai ilaç imalatında aktif madde imalatı ve ilaç formülasyonu hazırlamak şeklinde iki ayrı imalat yöntemi vardır.

Aktif madde, iki veya daha fazla hammaddenin çözücü, katalizör ve asit-baz reaktifleri eşliğinde kimyasal tepkimeye girmesi sonucu oluşur. Genel olarak aktif maddeler zirai mücadele amacıyla doğrudan uygulanmazlar. Zirai ilaçlar; aktif madde, yardımcı maddeler, emulgatörler ve dolgu maddeleri karıştırılarak kullanıma hazır hale getirilirler. Yapılan bu işlem formülasyon olarak adlandırılmaktadır. Toksik etkili aktif maddelerin bazı yardımcı maddeler ile karıştırılarak kullanılmasının amacı daha emniyetli, insan ve çevre sağlığı açısından daha az zararlı ve ekonomik kullanım sağlamaktır. Kısaca, tarım ilacı üretimi; etken maddelerin yardımcı ve dolgu maddeler kullanılarak seyreltilmesi ile bu maddelere yeni fiziksel özellikler kazandırmak suretiyle zirai mücadelede kullanılabilir hale getirilmesi işlemidir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Formülasyon işlemi yapılan tesislerdeki reaktörlerde karıştırma, ısıtma, sıvıda çözme, değirmende öğütme, vb. fiziksel reaksiyonlar gerçekleştirilmektedir. İlaç formülasyonunun içinde teknik madde veya aktif madde, yardımcı maddeler, emülgatörler, dolgu maddeleri bulunmaktadır. Bu maddeler; katı ve sıvı ilaç formülasyonları için ayrı ayrı özelliklerde olmaktadır.

a) Sıvı zirai ilaç üretiminin akışı: Tanklar içinde depolanan solventler (ksilen, mono etil glikol gibi) ön ısıtma işlemiyle akışkanlıkları artırıldıktan sonra teknik madde veya aktif madde, yardımcı maddeler, emülgatörler, dolgu maddeleri ile karıştırma kazanlarında (sürekli/kesikli sistem) karıştırılır, dinlenme işlemi sonrası paketlenir. Proses esnasında sıvı haldeki solventlerin yangın, parlama, patlama riski ortaya çıkmaktadır. Statik elektrik biriktiren ve buhar hava karışımı oluşturabilen alevlenir sıvıların kullanımı yangın ve patlama riskini arttırmaktadır

b) Toz zirai ilaç üretiminin akışı: Toz haldeki teknik madde veya aktif madde, yardımcı maddeler, emülgatörler, dolgu maddeleri karıştırma kazanlarında karıştırılır ve paketlenir. Toz zirai ilaç üretiminde aktif maddelerin saflaştırılması işlemi aşamasında öğütme işlemi için değirmenler kullanılmaktadır. Bu aşamada toz patlamaları önemli bir risk etmenidir. Teknik madde sınıfında üretilen kükürt, hem topak düzenleyici hem de ilaç olarak kullanılmaktadır. Kükürdün saf olarak üretilmesi sırasında öğütme işleminde sık sık toz patlamaları ve yangınlar meydana gelmesi söz konusudur. Bu toz patlamalarını önlemek amacı ile ortama inert bir gaz (N “Azot” veya CO₂ “Karbondioksit”) vermek ya da kükürde bazı katkı maddeleri (en az %3 oranında talk veya kaolen) ilave edilmesi gerekmektedir (1).

4- Patlayıcı madde ve piroteknik mamuller imalatı

Patlayıcı maddeler, kıvılcım, darbe, sürtme veya diğer bir patlayıcı maddenin şok etkisiyle kimyasal değişikliğe uğrayan ve yüksek derecede sıcaklık, büyük hacimde gaz meydana getiren kimyasal madde veya bileşiklerdir. Atmosferik oksijen olmadan da ani gaz yayılımı ile ekzotermik reaksiyon verebilen ve/veya kısmen kapatıldığında ısınma ile kendiliğinden patlayan veya belirlenmiş test koşullarında patlayan, çabucak parlayan katı, sıvı, macunumsu, jelatinimsi haldeki maddeler patlayıcı madde olarak tanımlanmaktadır. Patlayıcı maddeler, şiddetli bir kimyasal reaksiyonla parçalanarak, ani yüksek sıcaklıkla birlikte büyük hacimlerde gaz haline dönüşebilen maddeler olup, gazların ve buharların ani olarak genişlemesine dayanan, ani ve çok yüksek bir basınç oluşturan olaya patlama denir.

Patlayıcı Maddeler kapsamında, aşağıdaki ürünler bulunmaktadır:

1. Dumansız av barutu, kara av barutu, taş barutu
2. Dinamitler ve emülsiyon patlayıcılar

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. İçeriğinde % 34.5 ve daha fazla nitrojen (azot) bulunan ANFO (% 94.5 Amonyum Nitrat ve % 5.5 Mazot karışımı)
 4. Potas güherçilesi (Potasyum Nitrat) ve Sodyum Nitrat
 5. Ateşleme fitilleri
 6. Elektrikli ve elektriksiz dinamit kapsülleri
 7. Her türlü av kapsülleri
 8. Nitroselulozlar (% 12.6 ve daha fazla azot içeren)
 9. Nitrogliserin
 10. Her türlü piroteknik mamuller
 11. Harp silah ve mühimmatı olarak kullanılabilir olanlar dışında kalan bütün patlayıcı maddeler
- Patlayıcı maddeler, uygulama alanları bakımından 3 ana grupta sınıflandırılır.

1. İtici ve balistik etkisi olan patlayıcı maddeler

Kara av barutu, dumansız av barutu gibi maddeler.

2. Tahrip gücü olan patlayıcı maddeler

a) İnisiyal patlayıcılar (Ön patlayıcılar – Primer patlayıcılar); asıl patlayıcıları patlatmada kullanılan kurşun azotur, kurşun stifnat, kurşun trisinat, kurşun pikrat, tetrasen ve civa fulminat gibi maddeler. Aleve karşı göreceli olarak daha az hassas olan kurşun pikrat, fitilli ilk ateşleyiciler (adi kapsül) için uygun olmayan, fakat elektrikli kapsüller için mükemmel olan bir patlayıcıdır. Kurşun stifnat, aleve hassasiyetini artırmak amacıyla kurşun pikrata ek olarak kullanılır. Civa fulminat ise, % 10-20 potasyum klorat ile karıştırılarak adi kapsüllerde kullanılır. Primer patlayıcıların diğer yüksek vasıflı patlayıcı maddelerden en büyük farkı, miligram miktarda ideal patlama kapasiteleridir. Isıya, darbeye ve elektrik akımına karşı son derece hassas eczalardan oluşurlar. Bu bakımdan çok dikkatle kullanılmalı ve küçük miktarlar halinde depolanmalıdırlar.

b) Asıl patlayıcılar (Sekonder patlayıcılar) olan trinitrotoluen (trinitrotoluenin sıkıştırılmasıyla trotil adındaki imla kalıbı – tahrip kalıbı) elde edilir), tetril, dinamit, nitrogliserin, nitroseluloz, ANFO, Ağır ANFO (emülsiyon patlayıcılar – ANFO ile mineral yağlar ve wax-mum karıştırılmasıyla elde edilir). Patlayıcı maddelerin günümüzdeki uygulama alanlarına aşağıda bazı örnekler verilmiştir;

- i. Maden ve taş ocaklarında,
- ii. Kontrollü bina yıkımları,
- iii. Tünel ve baraj inşaatları,
- iv. Yol yapımı,
- v. Petrol ve doğalgaz arama faaliyetleri,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. Piroteknik mamuller

Piroteknik mamuller kapsamında ise, aşağıdaki ürünler bulunmaktadır:

1. El maytabı ve çanak maytabı gibi her türlü maytaplar
2. Şenlik, işaret ve aydınlatma fişekleri, havai fişekler, patlaklı ve yıldızlı roketler, demiryollarında uyarı amacıyla kullanılan kestane fişekleri
3. Sinyal, gök yıldızlı ve kestaneli bombalar, renkli ve renksiz duman ve sis bombaları ile hakem bombası ve yer topları
4. Ateş çemberi, rozet güneşi, kayaş güneşi
5. Altın veya gümüş yağmuru, romen kandili, serpantin, mızrak, cin ateşi
6. Oyun ve eğlence aracı olan, içinde taneli karabarut bulunan kurbağa ve böcek şeklindeki eğlence malzemesi, adi firfir maytapları, çiçek yağmuru saçan maytaplar, İspanyol maytapları, şenlik mumları, şerit halindeki kağıt kapsüller, oyuncak tabanca mantarları ve mukavva kapsülleri

Piroteknik mamuller, gerçek patlayıcılardan farklı olarak, ışıklı, aydınlatıcı, renkli, sis çıkaran ve eğitim, manevra, gösteri ve tatbikatlarda kullanılan karışımlardır. Piroteknik mamullerin imalatında, potasyum klorat, kırmızı fosfor, kükürt, gomalak, baryum nitrat, potasyum nitrat, alüminyum toz, bakır oksit, sodyum benzoat, demir tozu, laktoz, kömür tozu, stronsiyum nitrat ve potasyum perklorat kullanılır. Piroteknik mamullerin kullanım alanlarından bazıları şunlardır: gösteri, eğlence, animasyonlar, gemilerde haberleşme ve işaret amaçlı, askeri maksatlı, tarım alanlarında sisleme-doluya karşı ve taşıt hava yastıkları. Bu kapsamda üretim ve depolama yapılan işyerleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Patlayıcı Madde Üreten ve Depolayan Fabrika: ANFO ve emülsiyon fabrikalarında, teknik amonyum nitrat ile mazotun, mikserde karıştırılması sonucunda ANFO elde edilmekte ve paketlenmesi yapılmaktadır. Ayrıca, yemlemeye ve kapsüle duyarlı emülsiyon patlayıcı (Ağır ANFO), elektrikli ve elektriksiz kapsül ve infilaklı fitil üretimi yapılmaktadır. Kapsül fabrikasında, dinamit kapsülleri, askeri kapsüller, piroteknik mamuller ve kibrit başı kompleksi imali yapılırken, barut fabrikasında barut ve nitroselüloz imalatı yapılmaktadır.
2. Piroteknik Mamul Fabrikası: Bu işyerlerinde, piroteknik malzeme, havai fişek, şenlik fişeği, sis bombası, torpil, kestane fişeği, hava roketi, altın yağmuru, plastik kapsül, rampalı füze, mantar ve tel maytap üretimi yapılmaktadır.
3. Kuru-Sıkı Mermi, Av Fişeği ve Plastik Mermi Fabrikası: Bu işyerlerinde, kuru sıkı tabanca ses mermisi, plastik mermi ve av fişeği üretilmektedir.

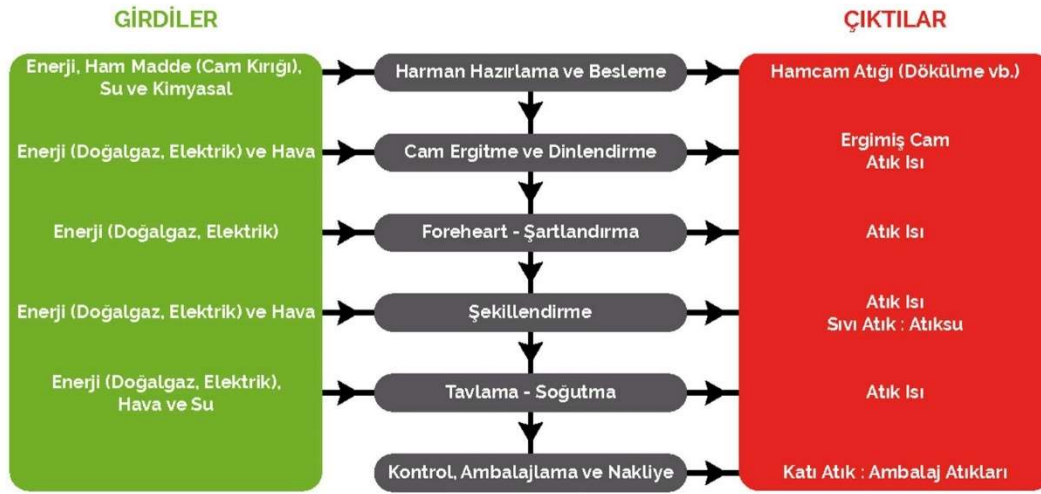

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

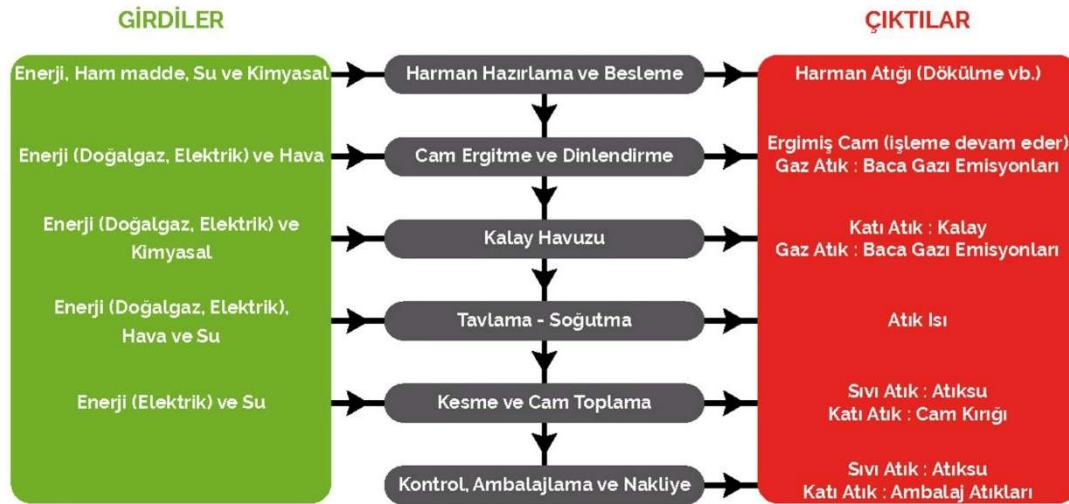
4. Patlayıcı Madde Deposu: Yerüstü, yeraltı (galeri tipi) ve İGLO tipi depolarda, her türlü patlayıcı maddelerin depolanması yapılmaktadır (2).

5- Cam ve cam ambalaj imalatı

Düz cam ergimiş silisyumun, ergimiş kalayın üzerinde yüzdürme prensibiyle üretimi yapılan cam türüdür. Yüzdürme cam imalat akış şeması Şekil I-2’de, cam ambalaj imalatı iş akış şeması Şekil I-3 ‘de gösterilmiştir (3).

Şekil I-2: Yüzdürme Cam İmalat Akış Şeması (3)

Şekil I-3: Cam Ambalaj İmalat Akış Şeması (3)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftişlere başlanmadan önce; “2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftişe İlişkin Uygulama Esasları” doğrultusunda, Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik ve Büyük Endüstriyel Kazalarla İlgili Hazırlanacak Güvenlik Raporu Tebliğinde yer alan güvenlik yönetim sisteminin organizasyon ve personel, büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, işletim kontrolü, değişimin yönetimi, performansın izlenmesi, denetleme ve inceleme unsurlarının incelenmesine yönelik olarak hazırlık çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca işyerleri ile ilgili olarak iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli, risk değerlendirmesi, çalışan temsilcisi ve iş sağlığı ve güvenliği kurulu hususlarını; kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri konularını kapsayacak şekilde teftiş yapılması planlanmıştır. Teftişlerin yukarıda sıralanmış hususları kapsayacak şekilde çalışma takvimi içerisinde gerçekleştirilmesi amacıyla Müfettişlere gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Hazırlanan çalışma takvimine göre teftişler; 2023/Temmuz ayında başlamış, Temmuz-Ağustos, Eylül-Ekim, Kasım-Aralık olmak üzere toplamda 3 dönem olacak şekilde yürütülmüş, 2023/Aralık ayında tamamlanmıştır. Programlı teftiş 54 farklı ilde 281 işyerine gidilerek yürütülmüştür.

Yerinde yapılan incelemelerde;

- 9 adet işyerinin çeşitli nedenlerle Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamı dışında olduğu,
 - BEKRA bildirimine göre üst seviye olan 5 adet işyerinin uygulama esaslarına göre mükerrer bildirim yapıldığından teftiş yapılmayacağı,
 - 8 adet işyerinin çeşitli sebeplerle geçici süreyle gayri faal olduğu,
- tespit edilmiştir.

Sonuç olarak 52 farklı ilde, toplam 259 işyerinde programlı teftiş gerçekleştirilmiştir.

Programlı teftiş kapsamında teftişi yapılan işyerleri, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, Kanun kapsamında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Yönetmelikte belirtilen yükümlülükler ile ilgili bilgilendirilmiş ve yeni mevzuat uygulamalarını da içine alacak şekilde rehberlik edici bir yaklaşım sergilenmiştir.

Programlı teftişlerde, işyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıklar için işverenin talebi ve Müfettişin olumlu kanaati üzerine 2015/4 Sayılı İş Teftişi Rehberi Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 9. Madde 1.15'te belirtilen Ek-13'e göre bildirim düzenlenerek Müfettişçe uygun görülen bir tarihe kadar teftişe ara verilmiştir. Verilen süre sonunda söz konusu hususların giderilmemesi halinde ise mevzuata aykırılıklar için idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Grup başkanlıkları tarafından 54 farklı ilde toplam 281 işyeri teftiş programına alınmıştır. Bu işyerlerinde yapılan teftişlerde; 52 farklı ilde, Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamında olduğu anlaşılan 259 işyerinde toplam 74.347 çalışana ulaşılmıştır. Söz konusu bilgiler Tablo II-1'de verilmiştir. Teftiş programı kapsamında, 15 farklı ilde bulunan toplam 22 işyerinin ise Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamı dışında olduğu, mükerrer bildirim yapıldığı veya gayri faal durumda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo II-1: Teftiş Yapılan İllerdeki Toplam İşyeri ve Çalışan Sayılarına İlişkin Bilgiler

Sıra Numarası	Teftiş Yapılan İl	Toplam Çalışan Sayısı	Toplam İşyeri Sayısı
1	Adana	6305	13
2	Afyonkarahisar	368	2
3	Ankara	127	3
4	Antalya	260	5
5	Aydın	1135	21
6	Balıkesir	520	3
7	Batman	429	2
8	Bilecik	387	3
9	Burdur	32	1

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Sıra Numarası	Teftiş Yapılan İl	Toplam Çalışan Sayısı	Toplam İşyeri Sayısı
10	Bursa	1431	6
11	Çanakkale	844	3
12	Çankırı	2788	2
13	Denizli	260	6
14	Diyarbakır	90	3
15	Düzce	45	1
16	Erzincan	606	1
17	Erzurum	51	2
18	Eskişehir	1951	6
19	Gümüşhane	558	3
20	Hatay	5133	15
21	Isparta	28	1
22	İstanbul	886	9
23	İzmir	6183	21
24	Kahramanmaraş	749	2
25	Karabük	4232	1
26	Karaman	200	1
27	Kastamonu	1254	2
28	Kayseri	775	3
29	Kırıkkale	960	4
30	Kırklareli	1764	2
31	Kırşehir	3487	1
32	Kocaeli	7821	35
33	Konya	2156	4
34	Kütahya	2232	3
35	Malatya	82	2
36	Manisa	1887	14
37	Mardin	1416	1

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Sıra Numarası	Teftiş Yapılan İl	Toplam Çalışan Sayısı	Toplam İşyeri Sayısı
38	Mersin	1348	11
39	Muğla	1094	2
40	Niğde	358	5
41	Ordu	82	1
42	Osmaniye	31	2
43	Sakarya	801	1
44	Samsun	1753	6
45	Sivas	175	2
46	Tekirdağ	1239	15
47	Tokat	17	1
48	Trabzon	16	1
49	Uşak	757	1
50	Van	20	1
51	Yalova	1858	2
52	Zonguldak	5366	1
TOPLAM		74.347	259

259 işyerinde gerçekleştirilen programlı teftiş sonucu 248 işyerinin çok tehlikeli sınıfta, 11 işyerinin tehlikeli sınıfta yer aldığı tespit edilmiştir.

Programlı teftişler sonucu, işyerlerinde tehlike sınıfı ve çalışan sayısına göre iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli istihdam etmeyen işyeri bulunmamaktadır.

3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Gerçekleştirilen 259 programlı teftiş sonucu toplam 74.347 çalışana ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışanlara ilişkin bilgiler aşağıda yer alan Tablo II-2' de verilmiştir.

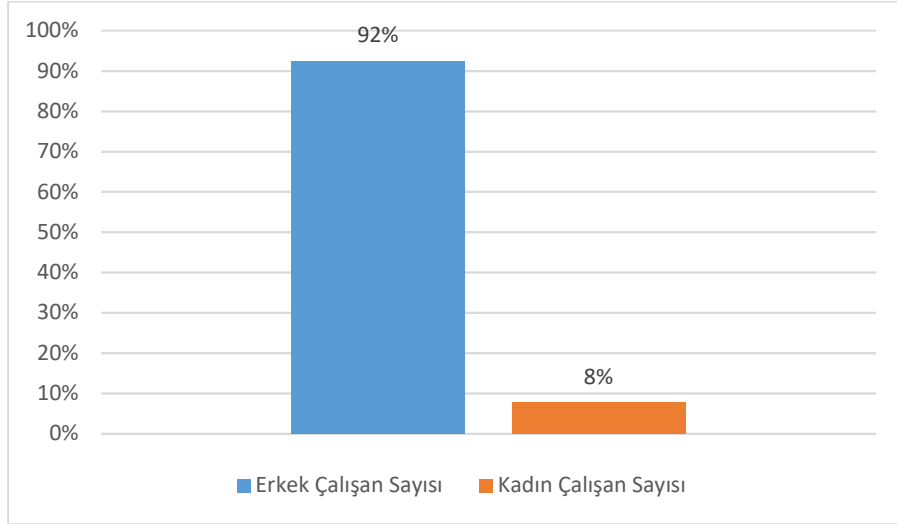

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-2: Teftişler Sonucu Ulaşılan Çalışanlara İlişkin Bilgiler

Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Çırak	Genç	Stajyer	TOPLAM
68.699	5.644	6	4	772	74.347

Çalışanların cinsiyetlerine göre yüzdesel dağılımı Şekil II-1' te verilmiştir.

Şekil II-1: Çalışanların Cinsiyete Göre Yüzdesel Dağılımı

3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler

3.3.1. Genel İstatistikler

2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamında yapılan İş Sağlığı ve Güvenliği Yönünden Programlı Teftişler iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İşyerlerinde tespit edilen ve hayati tehlike içermeyen mevzuata aykırılıklar için işverene süre verilmiştir. Verilen süre sonunda teftişe devam edilmiş, giderilmeyen aykırılıkları için idari para cezası uygulaması önerilmiştir.

İlk teftişte tespit edilen 4.169 adet mevzuata aykırılıktan 3.922'si giderilmiş, 247'si giderilmemiş olup ikinci teftiş esnasında 33 yeni mevzuata aykırılık tespit edilmiş, toplam 280 mevzuata aykırılık için

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

50 işyerine idari para cezası uygulanmıştır. Sonuç olarak teftişler neticesinde noksanlık giderilme oranının % 93,3 olduğu görülmektedir. Söz konusu bilgiler Tablo II-3’de verilmiştir.

Tablo II-3: Teftiş Yapılan İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Giderilme Oranları

İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilmesi Sağlanan Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen <u>Yeni</u> Mevzuata Aykırılık Sayısı	Mevzuata Aykırılıkların Giderilme Oranı	Önerilen Toplam Para Cezası (TL)
4169	280	3922	33	% 93,3	4.789.292

Teftiş yapılan 259 işyerinden 208’inde tespit edilen mevzuata aykırılıklar giderilmiş olup, giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için 50 işyerine idari para cezası uygulanması önerilmiştir. Söz konusu bilgiler Tablo II-4’te özetlenmiştir.

Tablo II-4: Teftiş Yapılan İşyerlerinden Mevzuata Aykırılıkların Tamamını Giderenlerin Oranı

Teftiş yapılan işyeri sayısı	İlk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların tamamını gideren işyeri sayısı	İlk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıklardan giderilemeyenlerin bulunduğu işyeri sayısı	Mevzuata aykırılıkların tamamını gideren işyerlerinin oranı
259	208	50	% 80,3

Yapılan teftişlerde işin durdurulması tedbiri uygulanan işyeri bulunmamaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Yapılan programlı teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıklar yasa ve yönetmelikler kapsamında gruplandırılarak; ilk teftiş, son teftiş, giderilen mevzuata aykırılıklar ve iyileştirme oranları olarak Tablo II-5'te özetlenmiştir:

Tablo II-5: İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yasa ve Yönetmelik Bazında Değerlendirilmesi

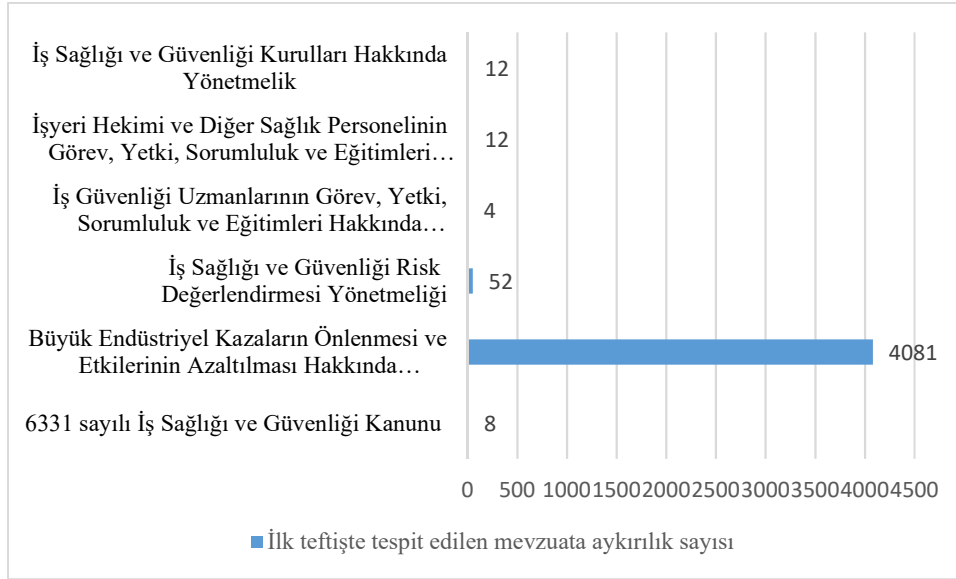
Kanun/Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilmeyen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	8	0	0	8	100
Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik	4081	279	33	3835	93,97
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	52	1	0	51	98,07
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	4	0	0	4	100
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	12	0	0	12	100

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun/Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilmeyen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileştirme Oranı (%)
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	12	0	0	12	100
Toplam	4169	280	33	3922	93,3

İşyerlerinde yapılan teftişlerde ilk aşamada tespit edilen mevzuata aykırılıkların yasa ve yönetmelik bazında dağılımı Şekil II-2 'de verilmiştir.

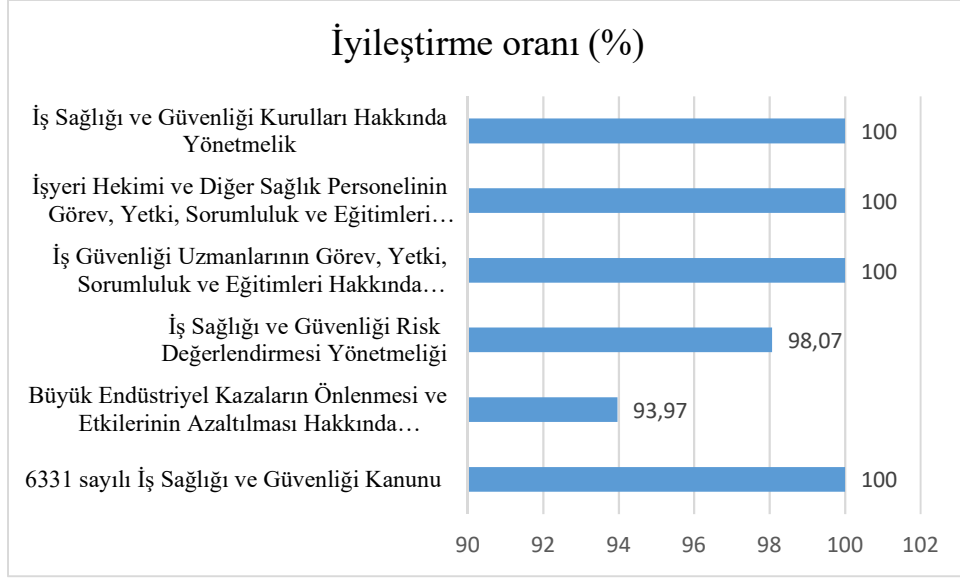

Şekil II-2: İlk Aşamada Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Mevzuat Bazında Dağılımı

İşyerlerinde yapılan teftişler neticesinde tespit edilen mevzuata aykırılıklardan, iyileştirme oranı en yüksek olan mevzuata aykırılığın yasa ve yönetmelik bazındaki dağılımı Şekil II-3'de verilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-3: İyileştirme Oranı En Yüksek Mevzuata Aykırılıkların Mevzuat Bazında Dağılımı

Gerçekleştirilen programlı teftişler sonucu uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgiler ise Tablo II-6'da gösterildiği gibidir.

Tablo II-6: Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası

Kanun/Yönetmelik Adı	Giderilmeyen mevzuata aykırılık sayısı	İdari para cezası (TL)
6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	0	0
Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik	279	4.777.660,00
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	1	11.632,00
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	0	0

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Kanun/Yönetmelik Adı	Giderilmeyen mevzuata aykırılık sayısı	İdari para cezası (TL)
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	0	0
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	0	0
Toplam	280	4.789.292,00

Aşağıda yer alan Tablo II-7' de programlı teftişler sonucu tespit edilen mevzuata aykırılıkların konu başlıklarına göre dağılım sayıları verilmiştir.

Tablo II-7: İşyerlerinde Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Değerlendirilmesi

Konu	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı* (İPC Uygulanan)
Risk Değerlendirmesi	57	1
Çalışan Temsilcisi	3	0
İSG Kurulu	12	0
İş Güvenliği Uzmanı	4	0
İşyeri Hekimi	7	0
Diğer Sağlık Personeli	5	0
Organizasyon Personel	1182	41
Büyük Kaza Tehlikelerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi	158	22

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Konu	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı* (İPC Uygulanan)
İşletim Kontrolü	1051	94
Değişimin Yönetimi Unsuru	568	30
Performansın İzlenmesi	525	60
Denetleme ve İnceleme Unsuru	597	32
Toplam	4169	280

İşyerlerinde yapılan ilk teftişlerde tespit edilen mevzuata aykırılıkların konu bazında yüzdesel olarak dağılımı Tablo II-8'de verilmektedir.

Tablo II-8: İşyerlerinde İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Yüzdesel Olarak Değerlendirilmesi

Konu	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yüzdesel Dağılımı (%)
Risk Değerlendirmesi	57	1,36
Çalışan Temsilcisi	3	0,07
İSG Kurulu	12	0,28
İş Güvenliği Uzmanı	4	0,096
İşyeri Hekimi	7	0,16
Diğer Sağlık Personeli	5	0,12

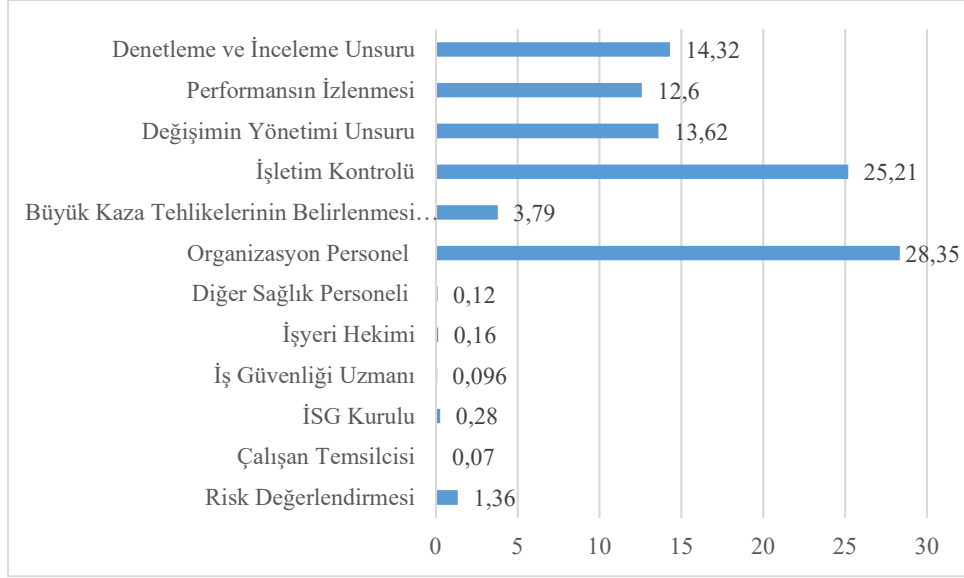
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Konu	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yüzdesel Dağılımı (%)
Organizasyon Personel	1182	28,35
Büyük Kaza Tehlikelerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi	158	3,79
İşletim Kontrolü	1051	25,21
Değişimin Yönetimi Unsuru	568	13,62
Performansın İzlenmesi	525	12,6
Denetleme ve İnceleme Unsuru	597	14,32
Toplam	4169	100

İşyerlerinde yapılan teftişlerde ilk aşamada karşılaşılan mevzuata aykırılıkların konu bazında dağılımı Şekil II-4'te verilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-4: Mevzuata Aykırılıkların Konu Bazında Dağılımı

İşyerlerinde yapılan son teftişlerde giderilmediği tespit edilerek veya son teftiş sırasında yeni tespit edilerek idari para cezası uygulanan mevzuata aykırılıkların, konu bazında yüzdesel olarak dağılımı Tablo II-9'da verilmektedir.

Tablo II-9: İşyerlerinde Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Konular Bazında Yüzdesel Olarak Değerlendirilmesi

Konu	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı (İPC Uygulanan)	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yüzdesel Dağılım
Risk Değerlendirmesi	1	0,35
Çalışan Temsilcisi	0	0
İSG Kurulu	0	0
İş Güvenliği Uzmanı	0	0
İşyeri Hekimi	0	0

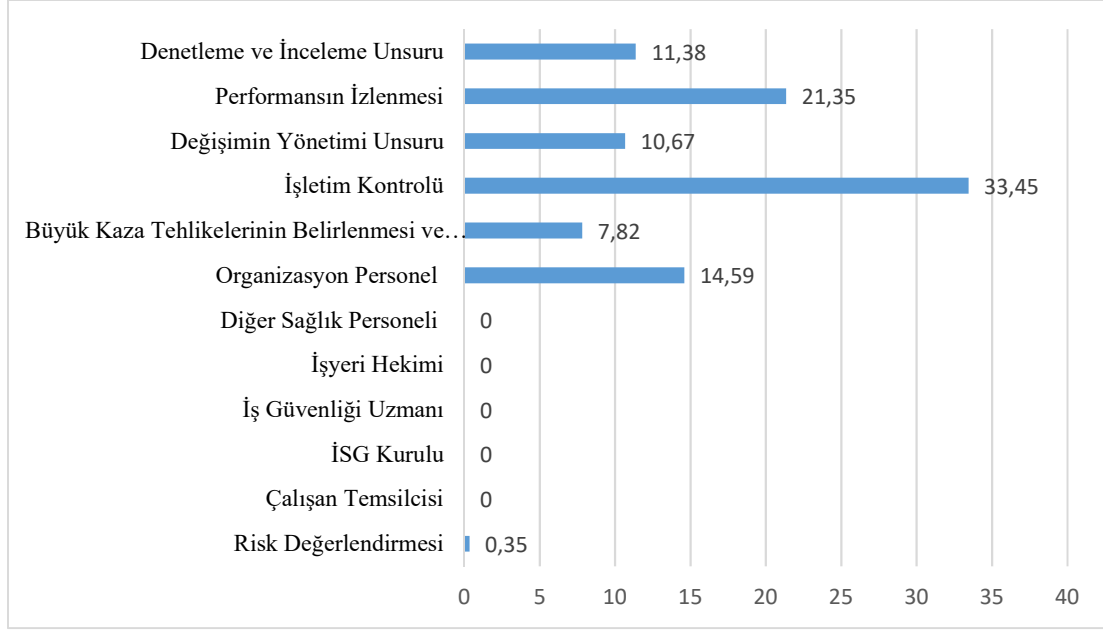
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Konu	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı (İPC Uygulanan)	Son Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıkların Yüzdesel Dağılım
Diğer Sağlık Personeli	0	0
Organizasyon Personel	41	14,59
Büyük Kaza Tehlikelerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi	22	7,82
İşletim Kontrolü	94	33,45
Değişimin Yönetimi Unsuru	30	10,67
Performansın İzlenmesi	60	21,35
Denetleme ve İnceleme Unsuru	32	11,38
Toplam	280	100

İşyerlerinde yapılan son teftişte giderilmediği tespit edilerek veya son teftiş sırasında yeni tespit edilerek idari para cezası uygulanan mevzuata aykırılıkların, konu bazında dağılımı Şekil II-5'te verilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-5: İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılıkların Konu Bazında Dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR

Programlı teftiş kapsamında işyerlerinde kurulması gereken güvenlik yönetim sisteminin organizasyon ve personel, büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, işletim kontrolü, değişimin yönetimi, performansın izlenmesi, denetleme ve inceleme unsurları incelenmiş ve tespit edilen noksan hususlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Organizasyon ve Personel Unsuru

- 1.1. Kurulmuşta proses güvenliğinden sorumlu birimin belirlenmemiş olması / Kurulmuşta proses güvenliğinden sorumlu birimde görevli bütün personelin görev, yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlenmemiş olması.
- 1.2. Kurulmuşta proses güvenliğinden sorumlu birimi de kapsayacak şekilde kuruluşun organizasyon şeması hazırlanmamış olması ve şemanın kurulmuşta muhafaza edilmemiş olması.
- 1.3. Organizasyon şemasında proses güvenliğinden sorumlu birimin işaretlenmemiş olması.
- 1.4. Proses güvenliğinden sorumlu birimdeki personelin geçici eksikliği halinde yerlerine görevlendirilecek personel belirtilmemiş olması.
- 1.5. Kuruluş için hazırlanan organizasyon şeması; varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları da dâhil olmak üzere, kurulmuşta bulunan tüm çalışanlara uygun yollarla duyurulmamış olması.
- 1.6. Organizasyon şemasının; varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları da dâhil olmak üzere, kurulmuşta bulunan tüm çalışanlara hangi yollarla haberdar edildiğinin belirtilmemiş olması.
- 1.7. Güvenlik toplantıları, ödül-ceza sistemi ve kişisel güvenlik performans izleme gibi yöntemler kullanılarak; çalışanların, güvenlik yönetim sistemi ile ilgili düzenli ve sürekli olarak görüşleri alınmamış ve katılımları sağlanmamış olması.
- 1.8. Kurulmuşta alt işveren çalışanları dâhil tüm çalışanların düzenli ve sürekli katılımlarının sağlanması ve görüşlerinin alınmasında kullanılan yöntemler (güvenlik toplantıları, eğitim, ödül-ceza sistemi ve kişisel güvenlik performans izleme gibi) hakkında bilgiye yer verilmemiş olması.
- 1.9. Büyük endüstriyel kazaların önlenmesinde ve etkilerinin azaltılmasında görev alan personele, büyük kazaların önlenmesine yönelik eğitim verilmemiş olması. / Büyük endüstriyel kazaların önlenmesinde ve etkilerinin azaltılmasında görev alan personelin büyük kazaların önlenmesine yönelik aldığı eğitimlere ilişkin asgari olarak eğitimin konusu ve süresi hakkında bilgiye yer verilmemiş olması.
- 1.10. Kurulmuşta güvenlik konusunda kurum/kuruluş/kişisi 'den hizmet alınmış olup hizmet alınan kurum/kuruluş/kişisi hakkında bilgilere yer verilmemiş olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 1.11.** Çalışanların eğitimlerinin planlanmasından ve gerçekleştirilmesinden sorumlu birimin belirtilmemiş olması.
- 1.12.** Eğitim ihtiyaçlarının ve periyotlarının belirlenmesi yöntemleri ile çalışanlara verilen eğitimlerin ölçme ve değerlendirilme yöntemleri hakkında bilgiye yer verilmemiş olması.
- 1.13.** Büyük endüstriyel kazaların önlenmesinde ve etkilerinin azaltılmasında görev alan personele verilen eğitimlerden sonra eğitimin verimliliğine yönelik olarak ölçme ve değerlendirme yapılmamış olması.
- 1.14.** Yasal mevzuat, ulusal/uluslararası kabul görmüş bilimsel metotlar veya standartlar, teknolojik gelişmeler ve kuruluş içerisinde yaşanan deneyimler ile başka kuruluşlarda meydana gelen büyük kazalar gibi güvenlik ile ilgili her türlü gelişme ve değişimin takip edilmemiş olması.
- 1.15.** Kuruluş içerisinde ve diğer kuruluşlarda meydana gelen büyük kazalar ve ramak kalalar ile ilgili bilgilerin temin edilmesine ve kuruluş içerisinde değerlendirilmesine ilişkin yöntemlere yer verilmemiş olması.
- 1.16.** Yasal mevzuatın, ulusal/uluslararası kabul görmüş bilimsel metotların veya standartların ve teknolojik gelişmelerin nasıl takip edildiğine dair bilgiye yer verilmemiş olması.
- 1.17.** Acil servis hizmetleri, İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile kuruluşun Organize Sanayi Bölgesi veya Endüstri Bölgesi içinde yer alması durumunda bu bölge yönetimleri ile işbirliği ve gerekli bilgi alışverişinin sağlanabilmesi için uygun bir sistem kurulmamış olması.
- 1.18.** Acil hizmet birimleri, İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile kuruluşun Organize Sanayi Bölgesi veya Endüstri Bölgesi içinde yer alması durumunda bu bölge yönetimleri ile işbirliği ve gerekli bilgi alışverişinin sağlanabilmesi için kurulan sistem hakkında bilgiye yer verilmemiş olması.
- 1.19.** Alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları ile kuruluşta bulunan tüm çalışanlarla, gerekli durumlarda iletişime geçebilmek için uygun bir sistem kurulmamış olması.
- 1.20.** Alt işverenlerin seçimi, yönetimi, koordinasyonu ve denetimi hakkında kuruluşta uygulanan düzenlemeler hakkında bilgi verilmemiş olması.

2. Büyük Kaza Tehlikelerinin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi Unsuru

- 2.1.** Büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi unsurunda; normal ve normal olmayan işlemlerden kaynaklanan büyük tehlikelerin, sistematik bir şekilde belirlenmesi için yöntemler oluşturulmamış olması.
- 2.2.** Kuruluştaki büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi için kullanılan her bir yöntem ayrıntılı bir şekilde açıklanmamış olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

2.3. Büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve bu tehlikelerden kaynaklanacak risklerin değerlendirilmesi aşamasında kullanılan güvenilirlik verisi ile olasılık verilerinin alındığı veri bankaları veya kaynakları hakkında bilgi verilmemiş olması.

3. İşletim Kontrolü Unsuru

3.1. Önleyici ve düzeltici bakıma ilişkin bir bakım planı oluşturulmamış olması.

3.2. İşletmede büyük kazaları önlemek ve sonuçlarını sınırlandırmak amacıyla, önleyici ve düzeltici bakıma ilişkin oluşturulan bakım planında, ekipmanlara yönelik bakım faaliyetlerinin hangi önceliklere göre sıralandığına ilişkin bilgilere yer verilmemiş olması.

3.3. Önleyici ve düzeltici bakıma ilişkin bakım planında; bakım yönetimi / bakım stratejisi / hedefler / bakımdan sorumlu personel / bakım sıklığı / bakım kayıtlarının nasıl tutulduğu gösterilmemiş olması.

3.4. Kuruluştaki bulunan iş ekipmanları için, planlanan bakım planında özellikle; mekanik gerilme, darbe, titreşim, korozyon, erozyon ve kimyasal hasar da dâhil olmak üzere her türlü harici ve dâhili etken değerlendirilmemiş olması.

3.5. Tesisin işletmeye alma aşamalarında görev yapacak kişilerin seçim kriterlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.6. Tesis kurulumunu doğrulamak için borulama ve enstrümantasyon diyagramları ile diğer ilgili dokümanlar göz önünde bulundurularak tüm boru tesisatı ile diğer ekipmanların ve enstrümanların bağlantılarının doğrulanması yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.7. Alarm ve kontrol sinyallerinin başarılı bir şekilde aktarıldığını ve tesisatla ilgili kablo bağlantılarının işlevsel halde olduğunun kontrol yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.8. Tüm boru tesisatı ile diğer ekipmanların temizlenmesi yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.9. Pompalar, fanlar, ısı değiştiriciler gibi tüm yardımcı ekipmanların performansının doğrulanması yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.10. Enstrümanların kalibrasyonunu ve alarmların sınır değerlerini kontrol etme yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.11. Tesisin çalışır ve kimyasal denemelere hazır hale getirilmesi, gerçek koşulları yansıtacak şekilde kurulumun performansını doğrulama yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması / Tesisin çalışır ve kimyasal denemelere hazır hale getirilmesi, gerçek koşulları yansıtacak şekilde kurulumun performansını doğrulama yöntemlerine ilişkin bilgilere yer verilmemiş olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.12. Yapılan kontroller sonucu ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi ve sonrasında ilgili dokümanların güncellenmesi yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmemiş olması / Yapılan kontroller sonucu ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi ve sonrasında ilgili dokümanların güncellenmesi yöntemlerine ilişkin bilgilere yer verilmemiş olması.

Tesis ve proseslerin işletilmesi

3.13. Kuruluştaki depolama ve proses gibi tüm faaliyetlerin işletimi esnasında kullanılan kontrol ve alarm sistemleri ile acil durdurma sistemlerinin kurulumuna, bakımına, periyodik kontrolüne ilişkin yöntemler hakkında bilgiler verilmemiş olması.

3.14. Kuruluştaki depolama ve proses gibi tüm faaliyetlerin işletimi esnasında kullanılan kontrol ve alarm sistemleri ile acil durdurma sistemlerinin kurulumuna, bakımına, periyodik kontrolüne ilişkin benimsenen yöntemlerin uygulanmamış olması.

3.15. Büyük endüstriyel kazaların önlenmesi amacıyla hazırlanan çalışma talimatlarına / iş izin sistemlerine uyulmasını sağlamak amacıyla izlenen yöntemlere ilişkin bilgiler verilmemiş olması.

3.16. Büyük endüstriyel kazaların önlenmesi amacıyla hazırlanan çalışma talimatlarına / iş izin sistemlerine uyulmasını sağlamak amacıyla benimsenen yöntemlere uyulmamış olması.

3.17. Basınçlı kap, tank, boru hattı, basınç emniyet vanası, ısı değiştiricisi, pompa gibi proses ekipmanlarının periyodik kontrollerin planlanması, uygulanması ve düzeltici faaliyetlere ilişkin yöntemler hakkında bilgilere yer verilmemiş olması.

3.18. Basınçlı kap, tank, boru hattı, basınç emniyet vanası, ısı değiştiricisi, pompa gibi proses ekipmanlarının periyodik kontrollerin planlanması, uygulanması ve düzeltici faaliyetlere ilişkin benimsenen yöntemlere uyulmamış olması.

3.19. Devreden çıkarılan proses ekipmanı ile ilgili; devreden çıkarmanın nasıl planlandığına, sorumlu ve görevli kişilerin nasıl seçildiğine, devreden çıkarma aşamasında alınacak güvenlik önlemlerinin nasıl belirlendiğine ilişkin bilgi verilmemiş olması.

3.20. Devreden çıkarılan proses ekipmanı ile ilgili; devreden çıkarmanın nasıl planlandığına, sorumlu ve görevli kişilerin nasıl seçildiğine, devreden çıkarma aşamasında alınacak güvenlik önlemlerinin nasıl belirlendiğine ilişkin verilen bilgilere uyulmamış olması.

4. Değişimin Yönetimi Unsuru

4.1. Kuruluştaki gerçekleştirilecek, teknik ve/veya organizasyonel değişikliklerin planlanması ve kontrolüne yönelik yöntemlerin oluşturulmamış olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 4.2. Kuruluştaki gerçekleştirilecek, teknik ve/veya organizasyonel değişikliklerin planlanması ve kontrolüne yönelik oluşturulan yöntemlerde kalıcı, geçici veya acil değişikliklerin tümünün tanımlanmamış olması.
- 4.3. Kuruluştaki değişiklikler için oluşturulan yöntemlerin, organizasyonel değişiklikleri / personel değişikliklerini / tesislerdeki değişiklikleri / proses değişikliklerini / tehlikeli madde depolama kapasitesinde ve şekillerinde yapılacak değişiklikleri / ekipman değişikliklerini / güvenlik ile ilgili belgelerdeki değişiklikleri /çevresel koşullara bağlı değişiklikleri içermemiş olması.
- 4.4. Kuruluştaki gerçekleştirilen, teknik ve/veya organizasyonel değişikliklerin planlanması ve kontrolüne yönelik oluşturulan yöntemlerde; kritik değişikliklerin ne olduğunun belirtilmemiş olması.
- 4.5. Kuruluştaki gerçekleştirilen, teknik ve/veya organizasyonel değişikliklerin planlanması ve kontrolüne yönelik oluşturulan yöntemlerde; yapılması planlanan değişiklikler için izin alınacak, haber verilecek, koordinasyonu sağlayacak birim veya yetkililerin belirtilmemiş olması.
- 4.6. Kuruluştaki gerçekleştirilen, teknik ve/veya organizasyonel değişikliklerin planlanması ve kontrolüne yönelik oluşturulan yöntemlerde uygulama sonrası ortaya çıkabilecek risklerin değerlendirilmesi ve alınacak önlemlerin belirtilmemiş olması.
- 4.7. Kuruluştaki gerçekleştirilen değişikliklerin düzenli olarak kayıt altına alınmamış olması.
- 4.8. Kuruluştaki önemli değişiklik olarak belirlenen değişiklikler ile ilgili alt işveren çalışanları ve geçici iş ilişkisi kurulan işveren çalışanlarının bilgilendirilmemiş olması.
- 4.9. Kritik değişiklikler ile ilgili olarak; *değişikliğin aşamaları / değişiklik ihtiyacı / değişikliğin niteliği (geçici, kalıcı, acil) / değişiklik ekibi (sorumlu kişi / görevli kişi / izin alınacak kişi / haber verilecek kişi / koordinasyonu sağlayacak kişi / değişikliği gerçekleştirecek kişi)* bilgilerine yer verilmemiş olması.
- 4.10. Kuruluştaki gerçekleştirilen değişiklikler sonrası ilgili belgelerin güncellenmesine ilişkin yöntemler hakkında bilgilere yer verilmemiş olması.
- 4.11. Kuruluştaki kritik değişiklik olarak belirlenen değişiklikler ile ilgili çalışanların, varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işveren çalışanlarının bilgilendirilmesi sürecine ilişkin bilgilere yer verilmemiş olması.

5. Performansın İzlenmesi Unsuru

- 5.1. Güvenlik yönetim sisteminin uygulama performansının ölçülmesine yönelik; somut ve ölçülebilir performans göstergelerinin belirlenmemiş olması.
- 5.2. Güvenlik yönetim sisteminin uygulama performansının ölçülmesine yönelik belirlenen; somut ve ölçülebilir performans göstergelerinin gözden geçirilmemiş olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 5.3. Güvenlik Yönetim Sisteminin unsurlarına yönelik somut, ölçülebilir, ulaşılabilir ve net bir zaman dilimini kapsayan hedeflerin belirlenmesi yöntemlerine yer verilmemiş olması.
- 5.4. Belirlenen hedeflere uyum sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi yöntemleri ile bu hedeflerin gözden geçirme sıklığını belirleme kriterlerine yer verilmemiş olması.
- 5.5. Belirlenen hedeflerle uyum sağlanamaması durumunda bu durumun raporlanmasına ve düzeltici faaliyetlerin belirlenmesine ilişkin yöntemlere yer verilmemiş olması.
- 5.6. Belirlenen hedeflerle uyum sağlanamamasına rağmen bu durum raporlanarak düzeltici faaliyetlerin belirlenmemiş olması.
- 5.7. Kuruluş dâhilinde meydana gelen büyük endüstriyel kazalar ile kazaya ramak kala olayların, önceden belirlenmiş yöntemler ile sistemli olarak analiz ederek kayıt altına alınmamış ve raporlanmamış olması.
- 5.8. Kuruluş dâhilinde meydana gelen büyük endüstriyel kazalar ile kazaya ramak kalma olaylarına ait analiz sonuçlarının bir özetinin kuruluşta bulunan çalışanlara uygun yollarla duyurulmamış olması.
- 5.9. Meydana gelen büyük kazalar ile kazaya ramak kalma durumlarının raporlanması yöntemleri, rapor sonucuna göre belirlenen aksaklıkların giderilmesine yönelik düzeltici ve önleyici faaliyetlerin belirlenmesine yönelik çalışmalar ile belirlenen faaliyetlerin çalışanlara duyurulması için izlenen yöntemlere yer verilmemiş olması.

6. Denetleme ve İnceleme Unsuru

- 6.1. Güvenlik yönetim sistemini denetlemeye yönelik yöntemler ile somut performans göstergeleri ve hedefleri belirlenerek bir iç denetim sistemi kurulmamış olması.
- 6.2. Kuruluştaki güvenlik yönetim sistemine ait unsurların son iki yıl içerisinde iç denetime tabi tutulmamış olması.
- 6.3. Kuruluşta gerçekleştirilen denetleme ve incelemelerin kuruluşun bağlı olduğu en üst yöneticinin yazılı olarak görevlendirmesi ile yapılmamış olması.
- 6.4. Kuruluşta gerçekleştirilen iç denetim sonucu rapor düzenlenmemiş olması.
- 6.5. Kuruluşta gerçekleştirilen iç denetim sonucu düzenlenen raporda; iç denetime tabi tutulan güvenlik yönetim sistemi unsurları, denetimin somut hedefleri, denetimin kapsamı, denetimin organizasyonu, denetim için kullanılan kaynaklar ve standartlar ile denetim sonuçları ve önerilerin belirtilmemiş olması.
- 6.6. Yapılacak iç denetim hakkında iç denetimi yapacak kişilerin belirlenmesine ilişkin kriterlere yer verilmemiş olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- 6.7.** Yapılacak iç denetim hakkında iç denetimi yapacak kişilerin yetki ve sorumluluklarına yer verilmemiş olması.
- 6.8.** Yapılacak iç denetim hakkında iç denetimin gerçekleştirilmesinde kullanılan yöntemlere (kontrol listeleri, çalışanlarla ve birim amirleri ile yapılan görüşmeler, saha kontrolleri vb.) yer verilmemiş olması.
- 6.9.** Yapılacak iç denetim hakkında iç denetim sonuçlarının raporlanması yöntemlerine yer verilmemiş olması.
- 6.10.** Yapılacak iç denetim rapor sonuçları hakkında üst yönetimin hangi yollarla bilgilendirildiği bilgisine yer verilmemiş olması.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Programlı teftiş kapsamında işyerlerinde kurulması gereken güvenlik yönetim sisteminin organizasyon ve personel, büyük kaza tehlikelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, işletim kontrolü, değişimin yönetimi, performansın izlenmesi, denetleme ve inceleme unsurları incelenmiştir. Ayrıca işyeri ile ilgili olarak iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli, risk değerlendirmesi, çalışan temsilcisi ve iş sağlığı ve güvenliği kurulu hususlarını; kayıt dışı istihdam, yabancı çalışanlar, çocuk işçiler, eşitlik ilkesi, korumalı işyerleri konularını kapsayacak şekilde teftiş yapılmıştır.

İncelenen bu unsurlar her ne kadar iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında işyerlerinde hali hazırda gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesi beklenen uygulamalar ile örtüşse de bu başlıkların bir yönetim sistemi haline getirilip bir bütün olarak sistematik bir şekilde uygulanması yönetmelik kapsamındaki söz konusu işyerleri için de yeni bir durumdur. Dolayısıyla işyerlerinin bu yeni duruma tam olarak uyum sağlayamaması sebebiyle güvenlik yönetim sistemi ile ilgili ihlallerin yüksek bir oranda olduğu değerlendirilmiştir.

İşyerlerinin teftiş öncesi mevcut durumlarını daha iyi tahlil edebilmek için teftişlerin birinci aşamasında tespit edilen mevzuat ihlalleri değerlendirmeye alınmıştır. İlk aşamada tespit edilmiş olan mevzuata aykırı hususlar başlıklara göre gruplandırıldığında, elde edilen veriler “İşyerlerinde ilk teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların konular bazında yüzdesel olarak değerlendirilmesi” başlıklı Tablo II-8’de gösterilmiştir.

Tablo II-8’de görüldüğü üzere ilk teftişte tespit edilen güvenlik yönetim sisteminin organizasyon ve personel unsuru hakkında ihlaller %28,35 ile birinci sırada yer almaktadır. Güvenlik yönetim sisteminin işyerinde fiili olarak işleyebilmesi için; öncelikli olarak işyeri çalışanları tarafından gerekli eğitimler alındıktan sonra kuralların içselleştirilmesi, daha sonra çalışmalar esnasında öğrenilen kuralların fiilen uygulanması gerekmektedir. Çalışanların eğitimlerinin zamanında ve etkili olarak almamış olmaları veya uygulamaya geçirememiş olmaları, organizasyon ve personel unsuru ihlallerinin ilk sırada olmasını açıklayabilir.

Tablo II-8’deki verilere göre ilk teftişte tespit edilen güvenlik yönetim sisteminin işletim kontrolü unsuru %25,21’lik oran ile tüm tespitler arasında ikinci sırada yer almaktadır. İşyeri için oluşturulacak önleyici ve düzeltici bakıma ilişkin bakım planı, işletim kontrolü unsuru içinde yer almaktadır. Teftişler esnasında işyerlerinde düzenlenen bakım planlarının bir kısmının periyodik kontrol listeleri ile girişim

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

yaptığı, bakım stratejisi ve bakım hedeflerinin belirlenmesinde işletimin devamlılığı hususun ihmal edildiği görülmüştür. Sonuç olarak bakım planı oluşturulurken, bakım stratejisi ve bakım hedefleri belirlenirken yapılan hatalar, işletim kontrolü unsurunda tespit edilen mevzuata aykırılıkların %25,21'lik dilime ulaşmasında etken olabilir.

Programlı teftiş kapsamında işyerlerinde ilk aşamada yapılan teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların giderilmesi hususunda teftiş süresince kayda değer iyileştirmeler sağlanmıştır. “İşyerlerinde son teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların konular bazında yüzdesel olarak değerlendirilmesi” başlıklı Tablo II-9’da işyerlerinde son teftişte tespit edilen mevzuata aykırılıkların konular bazında yüzdesel olarak değerlendirilmesi gösterilmiştir. Buna göre güvenlik yönetim sisteminin işletim kontrolü unsuru son teftişte giderilmediği tespit edilen mevzuata aykırılıklar arasında % 33,45 ile birinci sırada yer almaktadır. İşletim kontrol unsuru, bakım planı ve stratejisinin oluşturulması, ekipmanların performans doğrulama sistemlerinin kurulması, enstrümanların kalibrasyonu yöntemlerinin belirlenmesi gibi zamana ve personel tecrübesine/kalifikasyonuna ihtiyaç duyan işlemlerdir. İlk ve son teftiş arasındaki sürede söz konusu sistemlerin kurulması mümkün olmayabilir. Güvenlik yönetim sisteminin işletim kontrolü unsurunun son teftişte giderilmediği tespit edilen mevzuata aykırılıklar arasında % 33,45 ile birinci sırada yer almasının nedeni yukarıda açıklanan zaman kısıtlılığı hususu olabilir.

“İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların yasa ve yönetmelik bazında değerlendirilmesi” başlıklı Tablo II-5’e bakıldığında; ilk teftişte tespit edilen Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine aykırılıkların % 93,97 oranında giderildiği ve iyileşme kaydedildiği görülmektedir. Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği risk değerlendirmesi yönetmeliği hükümlerine aykırılıkların son teftişte % 98,07 oranında giderildiği anlaşılmaktadır. Tablo II-5’ de sayılan bu ihlaller işyerlerinde teftiş öncesi başlıca mevzuata aykırılık dağılımlarını yansıtmakta olup söz konusu hususlarda teftiş süresince kayda değer iyileştirmeler sağlanmıştır.

Programlı teftiş uygulama esasları kapsamında olduğu için İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik hükümleri hakkında ilk teftişte noksan hususlar tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na göre işyerlerinde kurulan iş sağlığı ve güvenliği sistemlerindeki aksamalar olabilir. Bununla beraber son teftişlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği hükümleri hakkında tespit edilen

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

noksan hususların % 98,07 oranında giderildiği, diğer noksan hususların da tamamının giderildiği tespit edilmiştir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan işyerleri, yönetmelik hükümleri gereği üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde denetlenmektedir. Bu denetim periyotları yönetmelik kapsamındaki işyerlerince olumlu karşılanmakta, bu denetim sisteminin özellikle sektördeki bütüncül bir yaklaşım ile güvenliğin sağlanmasında etkili olduğu şeklinde görüşler ifade edilmektedir.

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

Büyük endüstriyel kazalar insan kaynaklı afetler olarak tanımlanabilir. Büyük endüstriyel kazalar meydana gelme sıklığı bakımından nadir görülür ancak kitlesel etkileri ve yıkım gücü bakımından değerlendirildiğinde insan kaynaklı afetler arasında önemli bir yere sahiptir. 2023 Yılında Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik Kapsamında Programlı Teftişte, işyerlerinde yapılan denetimlerle işyerlerinin söz konusu yönetmeliğe ne kadar uyum sağladığının tespiti hedeflenmektedir.

Tarım ilacı (pestisit) üretimi yapılan işyerlerinde kullanılan solventler parlayıcı ve patlayıcı nitelikte olduğundan depolama şartları iş sağlığı ve güvenliği ile çevre yönünden büyük önem taşımaktadır. Solvent tanklarında meydana gelebilecek bir patlama veya yangın, tank sahasındaki diğer tankları etkileyip büyük kazalara ve ciddi çevresel sorunlara neden olabilir. Bu durum göz önünde bulundurularak, kullanılan solventlerin depolama ve aktarım sistemlerinde sağlık, güvenlik ve çevre yönünden alınacak idari ve teknik önlemlere titizlikle uyulmalıdır. Pestisit üretimi yapılacak işyerlerinin yer seçiminde, üretimin ve kullanılan kimyasal maddelerin özelliklerinden dolayı toprak, hava, yeraltı ve yerüstü suları ile ilgili çevresel riskler dikkate alınmalıdır.

Pestisit üretimi yapılan işyerlerinin özel organize sanayi bölgelerinde kurulması teşvik edilmelidir. Bu şekilde kurulacak sanayi bölgelerinde yeterli ve uygun nitelikte yapılmış ortak arıtım tesislerinden yararlanmak mümkün olacaktır. Ancak bu tür organize sanayi bölgelerinin projelendirilmesi aşamasında komşu işyerlerinin ve tank sahaslarının birbirlerine olan mesafeleri, yapılan işlerin birbirlerine olan etkileri dikkate alınmalıdır. İşyerinde imalatı yapılan toksik maddelere maruz kalınması durumunda (solunum

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

yolu/yutma yolu veya deri yoluyla) insan sağlığında yaratabileceği olumsuz etkiler ve müdahale yöntemleri hakkında; Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet gösteren Ulusal Zehir Danışma Merkezi (ALO 114)'ne ve faaliyette bulunulan ildeki en yakın sağlık kuruluşuna yazılı olarak bilgi verilmesi uygun olacaktır.

Sonuç olarak, iş sağlığı ve güvenliğinin temel prensiplerinden biri olan bütüncül koruma doğrultusunda planlama ve denetimlerin yapılması önce sanayide, yaşam alanlarında ve nihayet ülkenin genelinde faydalı sonuçlar ortaya çıkaracaktır. Ayrıca kurumlar arası işbirliği yapmanın da kaynakları etkin ve verimli kullanma noktasında faydalı olacağı açıktır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

1. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı , Zirai Mücadele İlaçları Üretimi Yapılan İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Proje Denetimi Değerlendirme Raporu, Ankara, Haziran 2005
2. T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Patlayıcı Maddelerin İmalatı ile Piroteknik Mamüllerin İmalatı ve Depolamasını Yapan Üretici ve İthalatçılara Ait İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Teftişi Projesi Genel Değerlendirme Raporu, Ankara, Aralık 2011
3. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Tübitak Marmara Araştırma Merkezi, Cam ve Cam Ürünleri İmalatı Kaynak Verimliliği Rehberi, Ankara, Temmuz 2019.